

Univers Pedagogic

43 (973),
27 noiembrie 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

MEC TRANSFERĂ DOUĂ CLĂDIRI CĂTRE PRIMĂRIA CHIȘINĂU PENTRU A REDUCE SUPRAAGLOMERAREA ȘCOLILOR

Ministerul Educației și Cercetării (MEC) a anunțat că va pune la dispoziția Primăriei Chișinău două clădiri mari, aparținând unor foste instituții de învățământ, pentru a extinde rețeaua școlară din capitală. Decizia survine în contextul creșterii semnificative a numărului de elevi și a supraaglomerării în mai multe licee, unde unele clase ajung până la 38–42 de copii.

Edificiile vizate sunt blocul Centrului de Excelență în Energetică și Electronică de pe strada Sadoveanu 40, și sediul Liceului Academic de Arte Plastice „Igor Vieru”. Transferul Liceului „Igor Vieru” în fosta clădire a Colegiului Tehnologic de pe strada Bogdan Voievod va permite crearea a circa 1600 de locuri noi pentru elevi din sectoarele Râșcani și Ciocana. Primăria urmează să decidă modul de valorificare a clădirii de pe Sadoveanu, fie pentru deschiderea unei noi școli, fie pentru consolidarea unei instituții existente.

MEC va aloca până la 20 de milioane de lei pentru modernizarea și dotarea celor două edificii până la 1 septembrie 2026, asigurând spații funcționale și moderne pentru elevi. Ministrul Dan Perciun a subliniat că soluția oferită

de minister este una rapidă și cu impact imediat, însă responsabilitatea reorganizării echilibrate a rețelei școlare rămâne în sarcina Primăriei Chișinău, și că supraaglomerarea școlilor este rezultatul unor ani de decizii fragmentate și de planificare urbană insuficientă. Transferul celor două clădiri oferă răspunsuri rapide, dar alte măsuri trebuie implementate de municipalitate”, a declarat ministrul.

Analiza MEC arată că, în ultimii cinci ani, numărul elevilor din capitală a crescut cu peste 15.000, iar mai multe instituții depășesc capacitatea proiectată. Exemple relevante sunt liceele „Mihai Viteazul”, „Mihail Berezovschi”, „Liviu Deleanu”, „Dante Alighieri” sau „Onisifor Ghibu”, unde clasele pot ajunge la 42 de elevi. În paralel, alte școli din apropiere rămân subutilizate, cu sute de locuri libere.

Secretarul de stat Valentina Olaru a explicat că alegerea părinților pentru școli nu mai depinde strict de proximitate, ci

de infrastructură, laboratoare și activități extracurriculare, generând migrație spre anumite licee și dezechilibre majore în sistem.

Pentru a corecta dezechilibrele, MEC propune Primăriei un set de măsuri urgente:

- aprobarea unui plan clar de reducere a supraaglomerării;
- deschiderea de clase noi în școlile cu spații libere;
- alocarea investițiilor către școlile mai puțin solicitate pentru a le face atractive;
- reorganizarea districtelor școlare pentru acces egal la instituții;
- implementarea unui mecanism digital de repartizare a elevilor, bazat pe proximitate și capacitatea reală a școlilor.

Pe termen mediu, municipalitatea ar trebui să contracteze fonduri externe de 30–40 milioane de euro pentru renovarea clădirilor neutilizate și să includă în proiectele imobiliare soluții pentru școli și grădinițe.

În paralel, MEC continuă investițiile în modernizarea școlilor din capitală. Din cele 90 de instituții incluse în Rețeaua școlilor model, 24 sunt din Chișinău, iar alte 12 vor beneficia de sprijin pentru eficiență energetică. În total, 36 de școli din municipiu vor primi finanțări de peste 70 milioane de euro, dintre care 55 de milioane sunt deja identificate.

BACALAUREAT: ELEVII DIN ȘCOLILE MINORITĂȚILOR POT OBTINE NOTA 10 DIN OFICIU LA ROMÂNĂ

Elevii din școlile cu predare în limbile minorităților naționale vor putea obține nota maximă la proba de Limba și literatura română de la bacalaureat, dacă vor demonstra competențe lingvistice avansate printr-un certificat de nivel B2 sau superior. Măsura, validată de Comisia Națională de Examine, este parte a demersului de consolidare a cunoașterii limbii române în rândul tinerilor și de întărire a coeziunii sociale.

Ministrul Dan Perciun a subliniat că formarea unui nivel ridicat de competență lingvistică reprezintă o responsabilitate esențială a sistemului educațional și o condiție pentru comunicarea eficientă într-o societate diversă. Certificarea competențelor va fi realizată printr-un examen compus din patru etape: audiere, lectură, producere de texte scrise și expresie orală.

Proba scrisă, cu durata de 90 de minute, va include analiza unui material audio, interpretarea unui text și redactarea unor texte funcționale sau argumentative, iar proba orală va dura până la 20 de minute și se va desfășura în fața unei comisii specializate. Rezultatele vor fi comunicate în maximum 72 de ore, iar certificatul va fi eliberat în decurs de 10 zile lucrătoare. Reprezentanții Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare au precizat că metodologia a fost re-

vizuită pentru a asigura un proces uniform, transparent și echitabil pentru toți candidații.

În aceeași conferință, Ministrul a anunțat ajustări privind examenele naționale de absolvire a gimnaziului: constituirea unor centre raionale de examinare, monitorizare externă, evaluare centralizată la Chișinău și posibilitatea de trei susțineri ale probelor. Totodată, instituțiile cu rezultate scăzute vor beneficia de programe remediale la limba română, extinzând modelul aplicat anterior la matematică.

O altă premieră vizează evaluarea competențelor digitale ale elevilor din clasele IX și XII. La testare s-au înscris peste 3.200 de participanți, dintre care aproximativ 2.200 din gimnaziu și 1.000 din liceu, marcând un pas important în măsurarea abilităților necesare într-un mediu educațional modernizat.

13 500 DE STUDENȚI, INSTRUIȚI PENTRU A ÎNTĂRI CULTURA INTEGRITĂȚII ÎN UNIVERSITĂȚI

Primele instruiți pentru formatori au avut loc pe 24 noiembrie a.c., în cadrul unor sesiuni organizate de MEC împreună cu specialiști în domeniul juridic și al politicilor anticorupție. Ulterior, profesorii selectați de universități vor transmite aceste cunoștințe către studenți, în cadrul unor cursuri desfășurate în toate instituțiile de învățământ superior.

Secretarul de stat al MEC, Adriana Cazacu, a subliniat necesitatea unei schimbări de abordare la nivelul întregului sistem: „Este

esențial ca în mediul academic să predomină onestitatea, profesionalismul și responsabilitatea. Integritatea trebuie să devină o valoare împărtășită, nu o excepție. Prin acest program național, punem bazele unui climat educațional credibil și corect, pe care se poate construi viitorul țării”.

Programul național se bazează pe cursul „Etica și Integritatea Academică”, care include 8 ore academice de instruire. Conținutul este organizat în patru module ce abordează: cadrul legal și principiile care guvernează integritatea în universități; respectarea proprietății intelectuale; identificarea situațiilor vulnerabile, precum corupția, favoritismul sau conflictele de interese; procedurile de sancționare și mecanismele de raportare a neregulilor.

La finalul instruirilor, studenții vor susține o evaluare și vor obține certificate cu descrierea

competențelor dobândite. Pe lângă curs, MEC a elaborat un pachet complet de materiale didactice: studii de caz inspirate din realitatea universitară, exerciții practice de recunoaștere a plagiatului, activități de analiză critică, simulări privind sesizarea actelor de corupție, precum și ghiduri destinate atât studenților, cât și profesorilor. Scopul acestor acțiuni este formarea unei gândiri responsabile și conștiențe în rândul tinerilor.

Campania națională pentru integritate academică urmărește transformarea culturii universitare, prin reducerea fraudei, combaterea plagiatului și creșterea responsabilității instituționale. În perioada următoare, universitățile vor desfășura dezbateri, acțiuni de informare și activități publice menite să promoveze transparența, meritocrația și echitatea în învățământul superior.

Un program național fără precedent în domeniul eticii universitare va implica în acest an aproximativ 13 500 de studenți de la ciclul licență. Ministerul Educației și Cercetării (MEC) lansează o amplă inițiativă menită să consolideze integritatea academică și să reducă practicile neconforme din mediul universitar.

Ministerul Educației și Cercetării lansează pilotarea programelor de educație multilingvă

Ministerul Educației și Cercetării a anunțat demararea unui program-pilot dedicat educației multilingve în școlile primare și gimnaziale din Republica Moldova, pentru perioada 2025–2028. Inițiativa are ca obiectiv extinderea opțiunilor de studiu și promovarea învățării în două sau mai multe limbi, prin modele moderne și integrate.

Instituțiile de învățământ interesate pot aplica în mod voluntar, în funcție de resursele și capacitățile proprii. Dosarele pentru includerea în program pot fi depuse între **19 noiembrie și 5 decembrie 2025**, la adresa

cancelaria@mec.gov.md. Ulterior, ministerul va analiza aplicațiile și va selecta școlile care vor participa la pilotare.

Programele propuse urmăresc să dezvolte competențele lingvistice ale elevilor, prin utilizarea mai multor limbi ca instrumente de predare, în concordanță cu tendințele internaționale și cu nevoile unei societăți multietnice. Prin această abordare, școlile vor putea introduce metode de învățare actualizate, care să susțină deschiderea culturală și accesul elevilor la oportunități educaționale mai diverse.

UPSC a lansat un program de formare pentru integrarea tehnologiilor digitale în educație

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a dat startul, pe 18 noiembrie curent, cursului de formare continuă dedicat integrării noilor tehnologii informaționale și comunicaționale în procesul didactic. Activitatea se desfășoară în cadrul proiectului transfrontalier CBOL, pentru extinderea accesului la resurse educaționale moderne.

Evenimentul de lansare a fost deschis de Angela Globa, prorector pentru digitalizare, comunicare și relații cu partenerii sociali, care a prezentat direcțiile strategice ce marchează transformarea digitală a învățământului, la nivel național și european. În mesajul său au fost subliniate avantajele concrete ale digitalizării – acces sporit la resurse, personalizarea învățării, optimizarea comunicării profesor-student și modernizarea infrastructurii academice –, evidențiind relevanța acestora pentru evoluția mediului universitar.

Prima sesiune a cursului a fost ținută de specialiste Bibliotecii Științifice UPSC, Angela Malaniuc și Ala Susarenco, care au abordat rolul bibliotecilor digitale în sprijinirea predării, cercetării și documentării. Participanții au explorat bunele practici, provocări și instrumente digitale utile, iar demonstrarea utilizării Repozitoriului UPSC și a platformelor internaționale a ilustrat modul în care resursele online contribuie la creșterea calității actului didactic și alinierii la tendințele globale.

Cea de-a doua sesiune, facilitată de Tatiana Veveriță, conferențiar universitar la Catedra ITI, s-a axat pe utilizarea inteligenței artificiale pentru crearea unor materiale educaționale multimedia, cu accentul pus pe tutoriale video. Exemple prezentate au arătat cum instrumentele bazate pe IA pot sprijini cadrele didactice în stimularea autonomiei de învățare și a implicării studenților, într-un context în care competențele digitale devin esențiale.

Prin structura tematică și expertiza formatorilor, debutul programului evidențiază necesitatea adaptării continue a practicilor pedagogice la transformările tehnologice. Cursul contribuie la consolidarea competențelor digitale ale cadrelor didactice și se aliniază obiectivelor proiectului CBOL, reafirmând angajamentul UPSC pentru modernizare, inovație și excelență academică.

O linie didactică de sortare și procesare, la Colegiul Tehnic Agricol Svetlîi

Colegiul Tehnic Agricol Svetlîi (UTA Găgăuzia) și-a modernizat baza de instruire, instalând o linie didactică de sortare, spălare și calibrare a fructelor și legumelor. Astfel, cei peste 500 de elevi ai instituției – specializați în agronomie, mecanică agricolă, digitalizarea agriculturii și alte domenii esențiale pentru dezvoltarea sectorului agricol din R. Moldova – vor beneficia de o infrastructură educațională de ultimă oră.

Noua utilitate, survenită datorită sprijinului financiar al Băncii Europene de Investiții, va permite desfășurarea unor ore practice în condiții adaptate cerințelor existente în industria horticola și pe piața muncii. Actualmente, linia se testează în vederea ajustării parametrilor tehnologici, pentru a asigura o funcționare optimă în cadrul procesului de instruire.

Noile dotări, inclusiv mobilierul, sunt destinate pen-

tru *Laboratorul de reparație și mentenanță a utilajului agricol* și sălii de cursuri teoretice. Anterior, Colegiul a mai beneficiat de susținerea proiectului „Livada Moldovei”, plantând un lot didactic-demonstrativ pe o suprafață de trei hectare. Astfel, în timpul orelor practice, elevii împreună cu profesorii au sădit cași, cireși, vișini și meri de soiuri târzii, pe deasupra instituția fiind dotată cu utilaje horticoale necesare întreținerii livezii.

Investițiile pentru modernizarea Colegiului Tehnic Agricol Svetlîi depășesc 1,323 milioane de euro și sunt realizate în cadrul proiectului „Livada Moldovei”, implementat de Executivul țării cu sprijinul Băncii Europene de Investiții. Aceste măsuri de modernizare sunt menite să consolideze capacitatea instituției de a pregăti specialiști competenți și creativi în sfera agricolă.

Reporter UPp

Instrumente noi pentru sprijinul copiilor mici

Republica Moldova face un pas important pentru dezvoltarea serviciilor dedicate copilăriei timpurii. UNICEF, împreună cu instituțiile medicale și educaționale de referință din țară, a lansat un ghid actualizat și o platformă digitală de formare care își propun să consolideze intervenția timpurie și să ofere profesioniștilor un cadru unitar de lucru.

Lansarea Ghidului „Practici recomandate în intervenția timpurie” și a platformei LearnECD a avut loc la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, reunind peste 100 de participanți – reprezentanți ai autorităților, organizații partener, cadre universitare, studenți și experți din domeniile sănătate, educație și protecție socială.

Marcelina Baleca, șefa Direcției Generale din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, a accentuat impactul direct al acestor resurse asupra activității specialiștilor: „Intervenția timpurie este una dintre cele mai eficiente investiții în dezvoltarea copi-

lului. Aceste instrumente îi ajută pe profesioniști să aplice practici validate științific și adaptate fiecărui copil”.

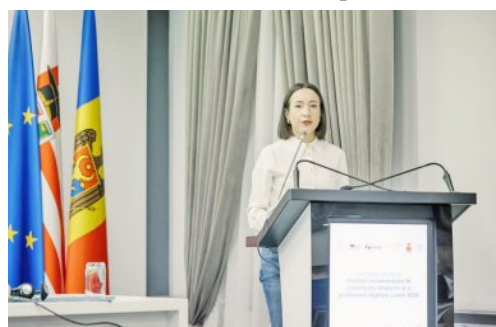
La rândul său, Maha Damaj, Reprezentanta de Țară UNICEF în Republica Moldova, a evidențiat necesitatea unei abordări integrate: „Doar o colaborare strânsă între sănătate, educație și protecție socială poate asigura sprijinul de care copiii și familiile lor au nevoie. Intervenția timpurie funcționează atunci când toate aceste domenii lucrează împreună”.

Platforma LearnECD oferă cursuri online gratuite, destinate medicilor, educatorilor, psihologilor, asistenților sociali, dar și studenților și cadrelor universitare. Creată de Biroul Regional UNICEF pentru Europa și Asia Centrală și adaptată în Republica Moldova de specialiștii Institutului Mamei și Copilului și ai Societății de Pediatrie, platforma contribuie la formarea unor echipe transdis-

ciplinare implicate în intervenția timpurie.

Ghidul „Practici recomandate în intervenția timpurie”, elaborat de EurllyAid și UNICEF, în parteneriat cu INITC „Voinicel”, pune la dispoziția profesioniștilor un set coerent de principii, standarde și metode de lucru. Documentul promovează colaborarea transdisciplinară, utilizarea unui limbaj comun și intervenții adaptate nevoilor fiecărui copil și ale fiecărei familii, sectorul educațional având un rol important în funcționarea acestui sistem integrat.

Educatorii, alături de specialiști din sănătate, psihologie și asistență socială, participă activ la echipele de intervenție timpurie, iar formarea continuă ajută la consolidarea unui sistem capabil să răspundă eficient diverselor nevoi ale copilăriei timpurii. Cele două resurse au fost traduse, adaptate și validate de specialiști locali, fiind realizate cu sprijinul financiar al Guvernului Republicii Coreea și al Biroului pentru Populație, Refugiați și Migrație al Departamentului de Stat al SUA (BPRM).

PREMIUL I LA CATEGORIA „EDUCATORUL ANULUI”

Tatiana Turuta: „Această distincție îmi oferă puterea de a continua, de a crea, de a inspira și de a mă reinventa ca educator”

- Dnă Tatiana Turuta, ce înseamnă pentru dvs. obținerea premiului „Educatorul anului”?

- Acest premiu pentru mine înseamnă mult mai mult decât o distincție profesională. Este o confirmare că munca mea zilnică, dedicarea, emoțiile, nopțile de pregătiri și grija pentru fiecare copil și familie nu au trecut neobservate. Este o recunoaștere a pasiunii cu care încerc, în fiecare zi, să aprind în sufletele copiilor bucuria de a descoperi și curiozitatea de a învăța. Acest premiu este o responsabilitate, dar și o încurajare. Îmi arată că drumul pe care l-am ales este cel potrivit și că modul în care mă implic are un impact real asupra copiilor, colegilor și comunității. El îmi oferă puterea de a continua, de a crea, de a inspira și de a mă reinventa ca educator. Pentru mine, premiul Educatorul Anului este, mai presus de toate, o punte între efortul meu și recunoștința celor cu care lucrez. Este un moment de mândrie, dar și un motiv în plus să duc mai departe valorile educației – cu profesionalism, integritate, iubire și devotament.

- Ce v-a motivat să alegeți profesia de educator?

- Am simțit, din primul moment, că locul meu este în lumea copiilor. Este o profesie în care pot dăruiră căldură, răbdare, încurajare și pot fi parte din primele lor descoperiri, emoții și reușite. Am ales această meserie pentru că îmi oferă șansa de a contribui la formarea unor oameni mari cu suflet frumos, pornind de la pașii lor mici și nesiguri. Este o meserie care m-a ales și ea pe mine, pentru că mă regăsesc în fiecare zâmbet, întrebare, curiozitate și îmbrățișare. În fiecare zi, copiii îmi amintesc cât de minunată este lumea văzută prin ochii lor și cât de importantă este responsabilitatea pe care o port. A fi educatoare înseamnă să fii ghid, sprijin, model, dar și un învățel care crește odată cu fiecare copil. Este o profesie care nu obosește sufletul, ci îl împlinește.

- Cum a influențat experiența dvs. de peste 15 ani modul în care vă construiți astăzi activitatea la grupă?

- Meseria de educatoare m-a transformat profund, atât profesional, cât și uman. În tot acest timp, am învățat că adevărata educație nu se rezumă la activități și planificări, ci este o relație caldă cu fiecare copil,

cu zâmbetul lor sincer și încrederea pe care ți-o oferă atunci când își pun în mâinile tale începutul drumului lor în viață. Acești ani m-au învățat răbdarea, empatia, echilibrul și puterea de a vedea potențialul acolo unde alții văd doar dificultăți. M-au format ca profesionist, dar și ca om, ajutându-mă să înțeleg diversitatea copiilor, nevoile lor emoționale și ritmul unic al fiecăruia. Cei 15 ani au însemnat evoluție continuă: în metode, în abordări, în modul de comunicare, în felul în care știu să creez un mediu sigur, cald și stimulant. Mi-au întărit convingerea că educația timpurie este fundamentul unei societăți sănătoase și că fiecare gest, fiecare cuvânt și fiecare încurajare pot schimba destine. Astăzi, privesc înapoi cu recunoștință și înaintea - cu încredere. Experiența acumulată mi-a dat curajul de a fi creativă, flexibilă, implicată și dedicată, dar și dorința de a continua să cresc, împreună cu copiii pe care îi ghidez.

- Cum a fost evoluția dvs. profesională de la primele posturi în IP ET nr. 4 „Clopoteț” până în prezent la IPET nr. 8 „Vântuleț”?

- Grădinița nr. 4 „Clopoteț” este locul unde am învățat primele lecții ale meseriei și unde am descoperit ce înseamnă, cu adevărat, responsabilitatea față de copii. Acolo am înțeles cât valorează fiecare gest de sprijin, cât de importantă este răbdarea și cât de mult contează încurajările oferite la momentul potrivit. În această instituție am crescut pas cu pas, formându-mi stilul pedagogic, deprinzând metode moderne de lucru și învățând să creez un climat cald, plin de încredere și siguranță. Trecerea mea la IPET nr. 8 „Vântuleț” a marcat o nouă etapă în dezvoltarea mea profesională. Aici am avut ocazia

În fiecare instituție de educație timpurie există oameni care nu doar predau, ci lasă o benefică urmă adâncă în inimile copiilor și în comunitatea din care fac parte. Oameni care transformă începuturile în siguranță, emoțiile în încredere și jocul în învățare. În 2025, titlul de „Educatorul Anului” a fost acordat doamnei Tatiana Turuta, educatoare la Instituția de Educație Timpurie nr. 8 „Vântuleț”, Orhei, un profesionist dedicat, apreciat pentru creativitatea, blândetea și devotamentul său față de fiecare copil pe care îl ghidează. Cu peste 15 ani de experiență, proiecte valoroase și o relație autentică cu lumea preșcolară, Tatiana Turuta demonstrează zi de zi că educația timpurie este o adevărată misiune. În grupa ei, copiii descoperă magia învățării, curiozitatea și bucuria de a explora. În acest interviu, aflăm parcursul, valorile și inspirațiile unei educatoare care transformă fiecare zi într-o poveste și fiecare copil într-o descoperire.

dintr-o îmbrățișare care dă curaj, dintr-o îndemn care aprinde încredere și dintr-o poveste care deschide orizonturi.

- Ați realizat proiecte publice precum „ABC-ul comportării” sau „Drumul pâinii”. Ce v-a inspirat să le creați?

- Am ales să le realizez deoarece cred cu tărie în educația care formează nu doar cunoștințe, ci și caracter. Prin „ABC-ul comportării” am urmărit să cultiv copiilor deprinderi de comportament frumos, respect, grijă față de ceilalți și autocontrol – valori esențiale pentru dezvoltarea lor armonioasă. Prin „Drumul pâinii”, copiii au descoperit, pas cu pas, procesul prin care grâul se transformă în pâine, învățând despre muncă, recunoștință, tradiții și importanța hranei. A fost un proiect care a trezit curiozitatea, a consolidat legătura cu natura și i-a ajutat pe copii să înțeleagă valoarea fiecărui efort depus. Am ales aceste proiecte pentru că oferă experiențe autentice, emoționale și educative, care îi pregătesc pe copii pentru viață și le modelează atitudini și comportamente durabile.

- Ați publicat articole despre organizarea mediului de învățare și rolul centrelor de interes. Cum transpuneți aceste principii în grupa dvs.?

- Am publicat aceste articole fiindcă consider că un spațiu bine

recunoscute prin observație atentă, interacțiune și analiză comportamentală. Identific aceste situații prin: observarea comportamentului copiilor în momentele de joc liber; monitorizarea limbajului nonverbal și emoțional; observarea jocului simbolic; analiza unor interacțiuni pe parcursul activităților; comunicarea cu copilul; discuții cu părinții; analiza frecvenței și repetiției comportamentelor

Identificarea situațiilor de bullying și excludere se bazează pe o observație sistematică, o relație apropiată cu copiii, pe comunicarea deschisă cu părinții și pe intervenția timpurie. Scopul este prevenirea, protejarea și oferirea unui climat emoțional sigur, în care fiecare copil este acceptat și valorizat.

- Cum reușiți să mențineți obiectivitatea și respectul în relația cu părinți diverși și cu nevoi diferite?

- Relația cu părinții este un pilon esențial al educației timpurii, iar menținerea obiectivității și a respectului în această colaborare presupune o abordare profesională, empatică și echilibrată. Fiecare părinte are propriile valori, preocupări și așteptări, așa că îi abordez individual, fără comparații și stereotipuri, acordând fiecăruia timpul necesar. Îmi propun mereu să înțeleg perspectiva părintelui. Ascult cu calm, clarific, pun întrebări deschise și evit interpretările personale. Această atitudine reduce tensiunile și crește încrederea. Transpun informațiile despre copil într-un mod echilibrat, argumentat și bazat pe observații reale, nu pe impresii. Evit formulările emoționale, subiective sau generalizările.

- Copiii au talentul de a spune lucruri uimitor de sincere. Ce întrebare sau afirmație de-a lor v-a impresionat în mod deosebit?

- În anii când m-am aflat alături de copii, multe cuvinte, întrebări și replici au rămas adânc întipărite în sufletul meu. Preșcolarii au o sinceritate și o puritate care te surprind, te emoționează și, uneori, te fac să zâmbești cu toată inima: „Doamnă, tu știi tot? Și despre stele, și despre fulgi, și despre supărările mele?”, o întrebare care mi-a amintit cât de mare este încrederea unui copil în educatorul său. „Dacă greșesc, tu mă iubești tot așa?”, aici am realizat cât de mult contează siguranța emoțională pentru un copil. „Doamnă, azi pot să stau mai aproape de tine? Mă simt mai curajos așa”, o afirmație care mi-a arătat ce putere poate avea o simplă prezență caldă. „Eu cred că în inimă avem loc pentru toți copiii, dar trebuie să ne mai lărgim puțin”, un adevăr simplu și profund, învățat de la un copil. „Doamnă, când cresc mare, vreau să fiu ca tine. Să fac și eu copiii fericiți”, un compliment care rămâne pentru toată viața.

(Continuare în pag.4)

mea continuă, iar fiecare copil, fiecare coleg și fiecare proiect contribuie la a mă face un educator tot mai bun, mai responsabil și mai inspirat.

- Într-un reportaj ați spus că „Educatoarea este cea care presară magie peste copilărie”. Cum explicați această afirmație?

- Educatoarea transformă fiecare zi într-o aventură, fiecare activitate într-o descoperire și fiecare clipă într-o lecție de viață. Ea știe să aducă lumină acolo unde copilul caută răspunsuri, să aline griji mici, dar importante, și să transforme emoțiile în curaj. Educatoarea presară magie pentru că vede în fiecare copil un univers unic, plin de potențial, iar în joc, desen sau poveste găsește modalități de a-i ghida să crească frumos. Ea împletește răbdarea cu iubirea, cunoașterea cu creativitatea și vocea blândă cu fermitatea necesară, devenind sprijinul tăcut, dar puternic, al fiecărei zile din copilărie. Magia ei nu vine din cuvinte mari, ci din gesturi mărunte: dintr-un zâmbet care liniștește,

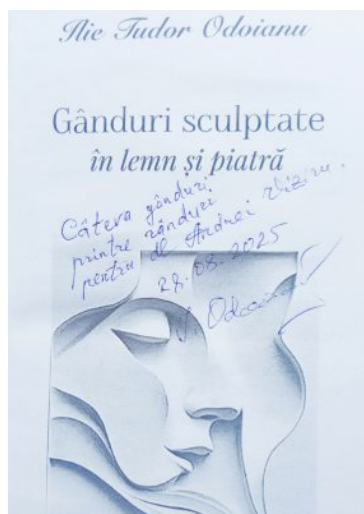
„Gânduri sculptate în lemn și piatră” de Ilie Tudor Odoianu

Ilie Tudor Odoianu (numele adevărat **Ilie Pisarenco**) s-a născut la 01. 08.1948, în satul Obileni, Hâncești. A activat în calitate de profesor de fizică și matematică (a absolvit Institutul Pedagogic din Tiraspol „Taras Șevcenko”, Facultatea de fizică și matematică (1970). Este autor al volumelor: „De dor” (versuri); „Bijuterii” (2023); „Catrene (plus)” (2024); „Gânduri sculptate în lemn și piatră” (2025).

Marcela Mardare, editoarea cărții, dar și lectorul ei: Onorată asistență, vă mulțumim că ați venit la ora de lumină a lui Ilie Odoianu care a poposit la Dumneavoastră cu o carte nouă în care și-a adunat ideile și trăirile din experiența sa. Și o vom răsfoi împreună să vedem cum gândește un om care a lucrat toată viața lui cu cifrele, să vedem de unde vine rădăcina cuvântului artistic în cărțile sale.

Ilie Odoianu, autorul cărții: O să încep cu o maximă ce nu-mi aparține. Cel mai bogat de pe această planetă este vântul. Oamenii aruncă în el bani, dragostea, cuvintele și speranța. Și eu am aruncat din toate acestea din plin. Poate și de aceea am început să scriu cam târziu. Dar iată cum a apărut pasiunea aceasta pentru scris. La 16 iunie 2000, în urma unui accident vascular cerebral, am fost ținut la pat pe o perioadă de o lună. Medicii mi-au interzis orice efort fizic și intelectual. Și iată că la două săptămâni după acest accident, medicul de familie, venind în vizită, m-a prins cu teancuri de cărți în jurul meu: pedagogie, filosofie, literatură artistică. El s-a enervat și i-a spus fiicei mele care era în clasa a IX-a, să mă supravegheze, adică să aibă grijă ca eu să respect acest regim. Peste două săptămâni am transcris într-un caiet, de pe toate rețetele medicale și prescripțiile care erau în preajmă și alte hârtii, poezii, cugetări, 34 de catrene, peste 70 de maxime și trei esuri. Iar după ce peste câțiva ani am făcut cunoștință cu neuroștiințele, am înțeles că în capul meu s-au produs niște discrepanțe, adică s-au făcut niște modificări și s-au trezit niște neuroni care erau în adormire. Din trezirea din adormire a acelor neuroni de atunci mi-a venit această poftă de a scrie. Acum, să răspund și la întrebarea de ce am ales acest pse-

udonim, Odoianu. Satul meu natal Obileni din raionul Hâncești a fost atestat documentar în 1540, adică cu vreo 500 de ani în urmă. Până la 1850 se numea Odaia Delarului. Am căutat să aflu care este sensul cuvântului odaie, care pe atunci avea o altă semnificație ca acum: era o încăpere pe o moșie, unde proprietarul ținea uneltele agricole și mai avea un pat pentru odihnă sau era încăperea de la o stână, unde ciobanii își țineau inventarul. Dar nu găseam în niciun dicționar ce semnifică delar; până la urmă, am găsit că acest cuvânt provine de la rusescul „Delo”, adică arhivar.

Marcela Mardare: Este fericit acel om care poate dăruie din comoara lui celor din preajmă, dar și de mai departe de el. Care este comoara lui Ilie Odoianu? Pe lângă alte valori, cărțile pe care le-a scris sunt comoara lui. În această carte este tot ce-a adunat Ilie Tudor Odoianu pe parcursul anilor, toate frământările, toate gândurile, toate emoțiile sale care i-au sugerat o frază sau alta, este tot ce a adunat el din experiența sa.

Din experiența sa de viață, implicit cea pedagogică, vom adăuga la cele spuse de Marcela Mardare. Cîtindu-i gândurile „sculptate în lemn și piatră”, care au fost acumulate pe parcursul anilor, dar și în celelalte volume, vă puteți lesne convinge că sunt scrise de un pedagog cu har, care este îndrăgostit de natură. „Frunza” la el nu este una oarecare, ci animată poetic, ce ne face să fim mai atenți față de natura-mamă. Iar toamna este un prilej mai mult pentru meditație și creație.

Pentru conformitate, venim mai întâi cu un micropoem, i-aș zice eu, adică cu un exemplu din „Catrene / plus”: „Melancolia dorului nostalgic/ Din nebuloasa liniștii cerești/ Revarsă peste mine calmul magic/ Cu zborul lin al dulcilor povești.” Iar cu referință la „Gânduri sculptate în lemn și piatră”, vom specifica că volumul are două compartimente, le putem zice și două capitole. Iată câteva exemple elocvente din gânduri ce scot în vileag dragostea de profesia căreia și-a dedicat întreaga viață: „Școala are menirea să învețe cum să ne conducem mintea, nu cum s-o îmbogățim”, „Pentru un învățător adevărat manualul perfect este viață”, „Când spui unui om: „Ești un dobitoc!”, îți bați joc de animal, nu de om”, „Școala trebuie să-i învețe pe copii să iubească cunoașterea și nicidecum să acumuleze cunoștințe”, „În tinerețe ești obligat să fii responsabil de faptele tale, la maturitate - de gândurile tale, iar la bătrânețe - de viziunile promovate tinerilor”, „Pedagogia care va reforma învățământul și va înfăptui o adevărată revoluție în gândirea umană, este pedagogia conștientizării”, ș.a. Și câteva mostre din „Gânduri sculptate în piatră”: „Lene ortografică”, „Algebra minții”, „Geografia inimii”, „Gândire oblică”, „Neștiința științei”, „Regresul progresului”, „Ecuția trădării”, „Dialec-

tica pasiunii”, „Știința conștiinței”, „Fizica gândului”, „Sănătate educată”, „Eminenți iminenți” etc.

Despre carte și-au mai expus opiniile scriitoarele Valeria Florea-Dascăl și Ecaterina Iurcu-Urătu, care au și contribuit la apariția acestui volum și au sugerat genericul ei. Atmosfera de sărbătoare a acestei „ore de lumină” a sufletului și spiritului a fost completată cu un concert al ansamblului de tineri fluierași „Stejărenii”, condus de Ion Butnaru, Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” din Chișinău.

Dacă doriți să aflați mai multe despre „Misterul Creației” și „Arta Sufletului”, vă sugerez să găsiți timp pentru a citi această nouă carte „Gânduri sculptate în lemn și piatră” de Ilie Tudor Odoianu. Din ea veți afla despre „Fizica gândului”, dar și că „Rațiunea vieții este sufletul”, precum și alte gânduri scurtate, „sculptate” sau izvorâte din inima și sufletul unui pedagog și scriitor care în cuvinte puține pune multe sensuri și povești, fie și printre rânduri. Așa cum a și scris în autograful ce mi l-a acordat pe prima pagină a cărții: „Câteva gânduri printre rânduri pentru dl A.V. 28.08.2025. I. Odoianu”.

Criticul literar Tudor Palladi în prefața acestui volum definește exact mesajul cărții: „Convins că prozopoeemele își au rostul lor de acasă dintotdeauna și îndemnat de gândul solar al lui Osho că „Viața horește cu noi”, Ilie Tudor Odoianu, prin volumul „Gânduri sculptate în lemn și piatră”, ne invită în lumea diversă a trăirii poetice, a gândirii aforistice prin care, într-un fel, și-a împlinit destinul (prozopoeematic și nu numai...). Oricum, „misterul creației” prin volumele sale consistente ca idee și revelație remarcă un scriitor inspirat și înaripat de arta sufletului nemuritor”.

Andrei VIZIRU

INTERVIUL DE JOI

PREMIUL I LA CATEGORIA „EDUCATORUL ANULUI”

(Continuare din pag. 3)

- Cum intenționați să valorificați în activitatea de mai departe premiul conferit?

- În primul rând, voi folosi acest premiu ca pe o motivație pentru a continua să mă perfecționez profesional: să particip la formări, să studiez metode inovatoare, să aplic strategii moderne care să răspundă nevoilor copilului contemporan. În al doilea rând, imi propun să împărtășesc cunoștințele și practica mea cu colegii - prin ateliere, prezentări, proiecte comune și materi-

ale educaționale. Cred în educația bazată pe colaborare, iar acest premiu îmi oferă credibilitatea necesară pentru a deveni un sprijin real în comunitate. În al treilea rând, voi continua să dezvolt proiecte valoroase pentru copii, precum cele desfășurate până acum, extinzându-le și adaptându-le astfel încât să aducă un plus de valoare procesului educațional.

- Ce mesaj ați transmite educatorilor aflați la început de drum?

- Dragi educatori, bine ați venit în cea mai frumoasă și plină de

Tatiana Turuta: „Această distincție îmi oferă puterea de a continua, de a crea, de a inspira și de a mă reinventa ca educator”

sens profesie. Sunteți pe punctul de a intra într-o lume în care fiecare zi aduce o lecție nouă, fiecare copil poartă o poveste, iar fiecare gest poate deveni o amintire pentru o viață întreagă. Să nu vă fie frică de începuturi. Ele sunt firești, pline de emoții și întrebări, dar și de entuziasm. Lăsați-vă ghidați de dorința

sinceră de a fi aproape de copii, de a-i înțelege, de a-i inspira și de a-i ajuta să crească. Răbdarea va fi aliatul vostru, iar blândețea - cheia prin care veți deschide suflete. Copiii simt când sunt văzuți, ascultați și valorizați. Oferiți-le timp, zâmbet, încurajare, iar ei vă vor răsplăti cu sinceritate, căldură și încredere. Nu

încercați să fiți perfecți. Încercați, în schimb, să fiți autentici. Greșelile se repară, dar intențiile bune lasă urme benefice. În fiecare zi veți învăța ceva nou: de la copii, de la colegi, de la voi înșivă.

Înconjuțați-vă de oameni buni și cereți ajutor. Un educator nu crește singur, evoluează într-o echipă, într-o comunitate în cadrul căreia se sprijină și se inspiră reciproc. Citiți, explorați, creați, îndrăzniți. Educația se schimbă, iar voi sunteți parte din schimbare. Aveți curajul să încercați metode noi, să inovați și să oferiți copiilor un mediu în care învățarea să fie bucurie. Iubiți copiii și profesia - aceasta este esența. Dacă aveți dragoste și respect, tot restul se învață.

**A intervievat
Silvia ȚURCAN**

Celebrare a valorii, tradiției și excelenței academice

„Bucurie, nostalgie, Flori și lacrimi, vis de dor, Absolvenți din lumea mare S-au întors la școala lor”

Colegiul „Iulia Hasdeu” din Cahul a marcat recent un moment istoric – 80 de ani de activitate, dedicație și contribuție semnificativă la formarea generațiilor de profesioniști din sudul țării. Evenimentul aniversar a reunit într-o atmosferă solemnă absolvenți, profesori, elevi, parteneri de durată ai instituției, precum și reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale.

zultatele elevilor săi, a devenit un simbol al formării profesionale și a spiritului cahulean. Când privim în urmă în anul 1945, când a fost înființată Școala Pedagogică din Cahul, descoperim nu doar începutul unei instituții, ci începutul unei istorii. Într-o perioadă marcată de război, lipsuri și confuzie, învățarea era mai mult decât un ideal, era un act de curaj. Acei care au pus temelia acestei școli, directori, profesori și elevi ai primelor promoții, au clădit o tradiție pe care noi o continuăm astăzi cu demnitate și respect. De-a lungul anilor, Colegiul a purtat mai multe denumiri: Școală Pedagogică „Anton Macarenco”, Școala Normală, Colegiul de Pedagogie și Arte, Colegiul Industrial Pedagogic, dar și-a păstrat nealterat esența, formarea omului, prin educație, cultură și responsabilitate civică.

gogice din Cahul, am lăsat în urma-ne un mesaj, un cuvânt, o faptă, un pas, o filă în fascinantă istorie de 8 decenii a instituției cahulene. Iată-ne, deci, băieții și fetele de altădată, reveniți la *alma mater*, în leagănul amintirilor dulci despre anii petrecuți la Școala Pedagogică din Cahul. Există un ritual al amintirilor, al retrăirilor, al mărturisirilor sincere, al „*dulcilor aducerii aminte*” despre frumoșii ani ai tinereții, când sufletul fiecăruia dintre noi caută cu dragoste și înfrigurare cuvinte, sentimente ce dau glas și formă emoțiilor, amintirilor și speranțelor, atât de apropiate fiecărui absolvent al Școlii Pedagogice, unde de-a lungul anilor și-au făcut studiile sute și mii de băieți și fete din satele și orașele din sudul țării, alte raioane, din regiunile Cernăuți și Odesa, UcrainaS.

Generații și generații de adolescenți s-au succedat, au pășit pragul instituției, căutând, pe lungile coridoare aule indicate în orar, în care s-au perindat irepetabilii ani ai tinereții, ascultând prelegerile distinșilor dascăli, mulți

dintre care au plecat în „*lumea umbrelor*”, veșnică și luminoasă fie-le amintirea: Nina și Boris Hadji-Nedov, Petru Stănilă, Pavel Burciu, Pavel Petrov, Grigore Bescrovnii, Valeriu Romanenco, Gheorghe Ghimpu, Alexandru Scripcenco, Uliana Pozdneakov, Mark Kvaș, Igor Sircovici, Filip Fliștor, Constantin Batâr ș.a. Sunt sigur că, la fel ca și mine, absolvent din promoția 26 (1970-1974, dirigintă Nina Hadji-Nedov), mulți absolvenți se mândresc cu faptul că aici, la Cahul, au studiat și au pășit „cu capul sus” în lume oameni renumiți, talentați pe-

dagogi, educatori, muzicieni, dansatori, ziariști, scriitori, antreprenori. Aici s-au maturizat oameni de omenie, dedicați, devotați nobilei meserii de învățător, altor specialități, personalități investite cu har, binecuvântate de Dumnezeu să ardă, ca o făclie, pentru a face lumină celor dornici de a sorbi din izvorul cunoașterii, al științelor.

Istoria de 80 ani ai instituției este o filă din istoria și destinul țării, a unui popor și a unei culturi. Iar aceste „dulci aducerii aminte” vor alimenta dorința de „reîncărcare” a responsabilităților pentru instruirea și educația învățăcelilor, pregătirii lor pentru viață, pentru activitățile ce ar fi în deplin unison cu necesitățile societății, a țării noastre, care și-a trasat cu fermitate cursul de integrare în Uniunea Europeană, apropierea de lumea civilizată. De la fondare și până în prezent, instituția a promovat și continuă să promoveze un învățământ modern, deschis și flexibil, formând abilitățile și competențele tinerilor specialiști din sudul țării.

Ion DOMENCO,
absolvent al Școlii Pedagogice din Cahul

UE: Grădinița nr.1 „Albinuța” din Hâncești, renovată complet

De Hramul din acest an al localității Hâncești, sărbătorit pe 21 noiembrie, a fost dată în exploatare Grădinița nr.1 „Albinuța” din municipiu, după finalizarea lucrărilor de renovare și eficientizare energetică. Evenimentul datorat suportului financiar al Uniunii Europene, a întrunit familii, cadre didactice, reprezentanți ai autorităților publice locale și parteneri internaționali.

Modernizarea aspectului exterior al instituției de educație timpurie cu circa 160 de copii și 22 de angajați, s-a realizat prin izolarea termică a clădirii, reabilitarea acoperișului, schimbarea pardoselilor, reabilitarea totală a sistemului de încălzire (inclusiv instalarea a 67 de radiatoare noi) și amenajarea zonei adiacente. Valoarea lucrărilor a constituit peste 5,5 milioane de lei, din-

tre care aproape 4 milioane au fost oferite de UE sub formă de grant în cadrul proiectului „EU-4Moldova Rezilientă: Stat sigur, comunități puternice”, implementat de Solidarity Fund PL în Moldova.

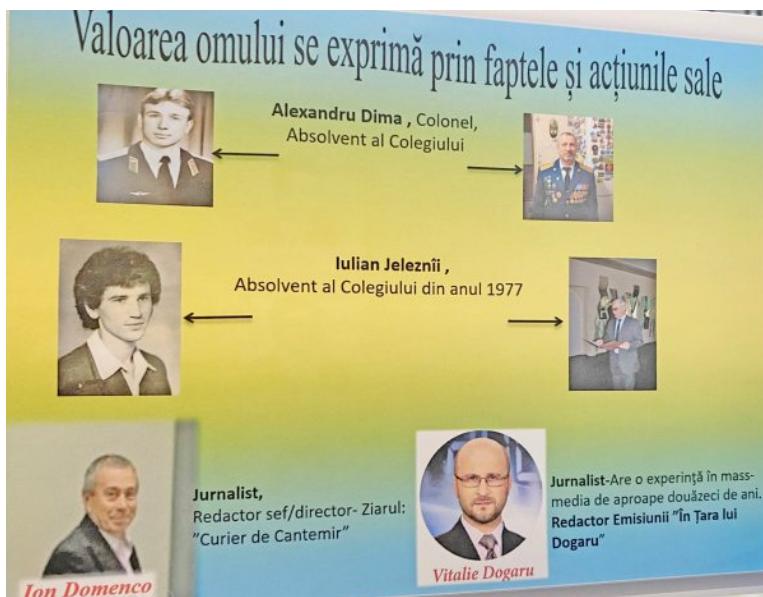
„Uniunea Europeană sprijină modernizarea instituțiilor publice pentru a îmbunătăți calitatea vieții oamenilor și a consolida reziliența comunităților. Renovarea acestei grădinițe este

un exemplu concret al modului în care investițiile europene aduc beneficii directe copiilor, părinților, educatorilor și întregii comunități locale”, a declarat Julda Kilyte, reprezentanta Delegației UE în R. Moldova.

În continuare, directorul de Țară al Solidarity Fund PL în Moldova, Tomasz Horbowski, a nuanțat că „Suntem bucuroși să vedem cum acest proiect transformă nu doar o clădire, ci și întreaga comunitate. Eficiența energetică și confortul copiilor merg mână în mână atunci când vorbim despre dezvoltare durabilă”.

Activitățile de modernizare a IET nr.1 „Albinuța” din Hâncești fac parte din cele 5 proiecte de revitalizare urbană efectuate în localitate, precum și în orașele Râșcani, Nisporeni, Ceadăr-Lunga și Cimișlia. Proiectele sunt finanțate de UE, având per total un buget de peste 17 milioane de lei.

Cor. UPp

La festivitate au fost prezenți: președintele Legislativului, Igor Grosu; parlamentarul Ion Groza; Consulul General al României la Cahul, Gabriel Nicola; vicepreședinta raionului Cahul, Tatiana Seredenco; primarul municipiului Cahul, Nicolae Dandîș; numeroase oficialități și personalități marcante ale raionului. În luările lor de cuvânt, vorbitorii au subliniat rolul esențial al instituției în formarea generațiilor de specialiști și în dezvoltarea comunității locale, aducând mulțumiri profesorilor pentru profesionalism și devotament. Iar elevii au prezentat momente artistice emoționante, inedite, dedicate aniversării, răsplătite cu aplauzele publicului.

Adresându-se comunității academice, elevilor, profesorilor și partenerilor, Tatiana Zbirciog, directoarea instituției, a menționat în mesajul dumneai transformările prin care a trecut Colegiul și rolul esențial pe care îl are în educația regională:

„Astăzi este o zi cu o semnificație aparate în istoria instituției – celebrăm opt decenii de excelență a Colegiului „Iulia Hasdeu” din Cahul, instituție care a crescut odată cu comunitatea și care cu dăruirea generațiilor de profesori, prin re-

Astăzi Colegiul „Iulia Hasdeu” din Cahul înseamnă continuitate, profesionalism și inovație. Am trecut prin decenii de schimbări sociale și educaționale, dar am rămas fideli misiunii de a susține tinerii care aspiră spre succes în viața personală și profesională. Cifrele confirmă valoarea și maturitatea instituției: În anul curent de studii, Colegiul formează 925 de elevi, la 8 programe din domeniile educație, economie, ecologie, tehnologia informației și asistență socială. În ultimii 10 ani, 1846 de învățăcei au absolvit această instituție, 78% din profesorii Colegiului dețin cadre didactice, iar peste 55% - au experiență de peste 18 ani în domeniu. Această combinație între experiență și energia tânără dă forță echipei noastre. În același timp, în cei 10 ani, bugetul instituției s-a dublat, ajungând în anul 2025 la 27 milioane de lei. Instituția dispune și de o bază tehnico-materială modernă, cu peste 400 de echipamente IT și multimedia, pe care o dezvoltă continuu... Voi încheia cu un gând de-a lui Nicolae Iorga care ne definește de 8 decenii: „Învățătura trebuie să fie uneori un drum, totdeauna - un orizont!”.

Iată că și noi, absolvenți în diferiți ani ai minunatei noastre Școli Peda-

„Din umbră în lumina digitală” – aventură STEAM pentru siguranța online

Trăim într-o lume în care lumina ecranului ne însoțește la fiecare pas, dar în spatele acestei lumini se ascund adesea umbre: pericole, capcane și riscuri care ne pot afecta siguranța și echilibrul emoțional. În acest context, elevii claselor V-IX s-au alăturat unui proiect educațional interactiv, intitulat „Din umbră în lumina digitală – aventură STEAM pentru siguranța online”. Astfel, elevii devin exploratori conștienți ai spațiului virtual printr-un proiect inovator.

Diana ARTIN,
profesoară de Informatică
(grad didactic I) și de Matematică
(grad didactic II), IPLT
„Dragoș-Vodă”, or. Stăuceni

demonstrând că educația preventivă poate fi atractivă și interactivă. În acest context, „Din umbră în lumina digitală” este nu doar un proiect școlar, ci și un exemplu de practică pedagogică modernă: un spațiu în care elevii sunt destinatari de informație și participanți activi la construirea unui mediu online responsabil și sigur.

Pe măsură ce proiectul avansează, se așteaptă ca elevii să și publice pe platforma Padlet.com rezultatele, ideile de soluții și cele mai importante învățăminte, astfel încât întreaga comunitate școlară

să beneficieze de acest produs creativ. Viitorul este digital, spun organizatorii, dar trebuie să-l construim cu lumină, nu din umbră.

În baza unei agende clare și bine definite, elevii claselor V-IX au avut următoarele etape de lucru:

I. Faza de informare și conștientizare

• **Instruire preliminară și QR-COD-uri de Securitate:** Activitatea a debutat cu instruirea elevilor și familiarizarea cu agenda. Profesorul de informatică a expediat un link pentru grupurile de Viber, cu tematica „Siguranța online”. Ulterior, elevii au afișat pe ușile profesorilor QR-COD-uri care dezvăluiau reguli de aur de securitate pe internet.

• **Activitatea „Sigur sau nesigur”:** Elevii au participat la un exercițiu rapid de evaluare a riscurilor, ridicând-se în picioare și strigând „Ok” - dacă situația era

sigură, sau stând jos și strigând „Pericol” - dacă era nesigură.

• **Dezbateră „Protecția datelor”:** S-a organizat o dezbateră amplă asupra unui material video, apoi desfășurându-se o altă dezbateră numită „Ce este și ce nu este sigur pe internet?”; s-au folosit cartonașe de răspuns: „Mă simt sigur/ă” sau „Mă simt nesigur/ă”.

II. Ateliere de lucru (Aplicarea cunoștințelor)

• **Atelierul I: „Avatar digital”**
• Elevii au creat un **Avatar digital securizat**, folosind fie materiale reciclabile, fie aplicațiile Paint/MS Word (pentru clasele de informatică).

• Sarcina a inclus prezentarea și justificarea securității avatarului, explicând de ce pseudonimul, aspectul și fundalurile alese protejează identitatea online.

• **Atelierul II: „Parolele sigure”**

• Elevii au lucrat pe fișe pentru a înțelege regula de aur a parolilor puternice (minim 8-12 caractere, 3 tipuri diferite).

• Au evaluat parole propuse ca fiind slabă (S), medie (M) sau puternică (P).

• Au transformat parole slabe în unele puternice prin substituție (ex: a → @, s → \$).

• Au creat o parolă puternică folosind metoda **Acronimului dintr-o propoziție**.

• **Atelierul III: Puzzle online „Răul realității”**

• Elevii au participat la un joc interactiv creat pe platforma Wordwall.com.

III. Producția de materiale și concursuri

• **Postere:** Realizarea de postere tematice, precum „STOP Fake News” și „Stop Bullying Online”.

• **Mascote și acrostihuri:** Crearea de diverse mascote din materiale reciclabile (laptop, virus) și realizarea de acrostihuri pentru expresia „Siguranța online”.

• **Concursuri creative:** Elevii au participat la concursuri de poezii („Siguranța cere tăcere”), rebus („Sigur-online”) și cântece – creație proprie („Fii atent pe Internet”).

• **Cod de conduită:** Finalizarea activităților a culminat cu realizarea unui Cod de conduită digitală, cu reguli clare de comportament online, formulate de către elevi.

Concluzionând, „Din umbră în lumina digitală” reprezintă un exemplu de practică pedagogică modernă, în care elevii devin actori activi în vederea construirii unui mediu online responsabil și sigur. Așadar, proiectul nu doar informează, ci inspiră și motivează tinerii să acționeze conștient în lumea digitală.

Grație acestei inițiative, pe parcursul întregii luni noiembrie a.c., discipolii Liceului Teoretic „Dragoș-Vodă” din Stăuceni explorează internetul în siguranță printr-un proiect digital inovator. Prin intermediul decadelor dedicate Siguranței Online, Liceul pune accentul pe conștientizarea riscurilor și formarea comportamentului digital responsabil.

De fapt, este o inițiativă care combină educația digitală cu metode interactive pentru prevenirea riscurilor cibernetice. Platforma Padlet.com, dedicată proiectului, permite participanților să împărtășească idei, resurse și reflecții, creând un spațiu de colaborare activ și vizual.

„Am vrut să facem din siguranța online o aventură. Elevii nu doar învață, ci și aplică, testează și creează soluții reale pentru problemele digitale cu

Cărțile prind viață: Întâlnire de neuitat cu scriitorul Constantin Dragomir

Sala Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” din Chișinău a fost inundată recent de o efervescență aparte. Micuții exploratori ai clasei a II-a „D” de la IPLT „Alexandru Ioan Cuza” din capitală au avut parte de o experiență magică: o întâlnire de suflet cu scriitorul Constantin Dragomir, apreciat autor de literatură pentru copii.

Pentru elevii de clasa a II-a, un scriitor este adesea o figură abstractă, sinonimă cu numele de pe coperta cărții. Însă întâlnirea cu domnul Dragomir a schimbat radical această

percepție, transformând autorul dintr-o prezență îndepărtată într-un prieten apropiat al poveștilor și al copilăriei.

Încă de la primele cuvinte rostite, atmosfera s-a umplut de căldură, dar și de nerăbdare. Scriitorul a început prin a le citi micuților un fragment dintr-o poveste recentă, „Aventurile Albinuței Curioase”. Modul său expresiv de a interpreta personajele, de a schimba tonalitatea și de a transmite emoția poveștii a adus zâmbete largi pe chipurile copiilor. Pentru ei, a fost o revelație: vocea autorului poate fi la fel de importantă ca textul scris. În acest moment al întâlnirii, a devenit

limpede că lectura trăită alături de autor capătă o magie aparte. O magie care animă personajele, le dă suflu și apropiere copilul de lumea cărții. Cu mare entuziasm, elevii au dorit să-i ofere la rândul lor scriitorului un dar: au recitat poezii din creația sa. Vocea lor, uneori tremurată de emoție, alteori jucăușă, a umplut sala cu veselie și mândrie. Fiecare vers rostit a fost o dovadă că literatura poate prinde rădăcini în mintea și sufletul celor mici.

Momentul a devenit cu totul savuros când în scenă au intrat Păcală și Tândală. Personajele sugubețe, invocate de micii cititori, ne-au amuzat, ne-au păcălit și au adus hohote de râs. Copiii s-au bucurat să redea întâmplările haioase, iar scriitorul a zâmbit larg, recunoscător pentru felul în care poveștile sale erau readuse la viață chiar de către cei cărora le sunt destinate. În această atmosferă caldă, elevii i-au pus invitatului numeroase

întrebări: „Cum vă vin ideile?”, „Cât timp durează să scrieți o poveste?”, „Ați cunoscut vreodată o albinuță adevărată care să vă inspire?”. Curiozitatea lor autentică a fost răsplătită cu explicații pe înțelesul lor, presărate cu umor și exemple din viața de zi cu zi a scriitorului.

Domnul Dragomir a dezvăluit copiilor că ideile pentru cărțile sale pornesc din lucruri simple: întâmplări din copilărie, expresii hazlii auzite în stradă, discuții cu elevii, dar și momente de liniște în natură. Pentru el, inspirația poate apărea oriunde: într-o frunză purtată de vânt, într-un fluture rătăcit sau în privirea atentă a unui copil. Și-a încurajat micii ascultători să fie mereu atenți la detalii, să viseze mult și să noteze orice idee care le trece prin minte. „O poveste începe atunci când tu o vezi înainte să fie scrisă”, le-a explicat el.

Înainte de plecare, Constantin Dragomir a oferit autografe, iar fiecare copil a primit câteva cuvinte per-

Lucia BRANIȘTE,
învățătoare, grad didactic I,
IP Liceul Teoretic
„Alexandru Ioan Cuza”,
mun. Chișinău

sonalizate – o scânteie de încredere plantată în inimile lor. Într-un final, școlarii au concluzionat că a fi scriitor înseamnă mult mai mult decât a pune cuvinte pe hârtie. Înseamnă să fii curios, atent, răbdător și mereu gata să visezi. Pentru ei, ziua aceasta a fost dovada clară că poveștile se nasc din lucruri simple și că oricine poate deveni autor dacă păstrează în suflet un strop de imaginație și curaj.

Mulțumiri domnului Constantin Dragomir pentru timpul acordat și pentru că a reușit să aducă spiritul creativ în mijlocul clasei a II-a. Suntem convinși că, de acum înainte, fiecare carte citită de acești copilași va fi privită cu ochi entuziasmați și plini de curiozitate.

ION PROCA - 80 DE ANI

Dialog virtual cu prietenul Ion Proca

Pe 4 octombrie 2024, s-au împlinit 100 de ani de la nașterea lui Ion Constantin Ciobanu (m. în 2001). M-am gândit atunci, mă gândesc și acum, că e o dată semnificativă: un veac de la nașterea unui scriitor important, la vremea lui. Și așteptam să apară în presa noastră un ecou, o aducere aminte, un articol ce-ar fi amintit de acest scriitor. Tufă! Nu mai sunt în viață nici Vasile Coroban, nici Ion Ciocanu, nici Nicolae Bilețchi cu al său „Prilej de amintiri pioase...”, scris la aniversarea de 80 de ani a lui I.C.C. S-a dus la cele sfinte și Vladimir Beșleagă, care a așternut cândva pe hârtie un eseu - „Podurile”: o carte paradoxală.

...Și m-am gândit atunci, prietene Ion Proca, să aștern pe hârtie câteva rânduri cu ocazia aniversării tale de 80 de ani de la naștere. Ca să nu uităm și despre tine, cum s-a întâmplat cu I. C. Ciobanu.

Mai întâi, voi aminti că îndeletnicirea mea (ocolesc pomposul carieră) a mers aproape paralel cu ocupația ta de vârstă și de talent. Te-am întâlnit pe o potecă biblică fie că în fosta mea locuință din Cărpineni, fie că pe coridoarele Uniunii Scriitorilor. Ne-am împrietenit repede, sincer și necondiționat. Te-am întrebat aievea sau în vis de atâtea ori ce e scrisul pentru tine și, mai ales, cum scrii poezii. Și-ți amintea cum fiind student, la practică, ai predat unor

elevi „opera tânărului poet moldovean Ion Proca”. Unor frați nu le dăduse nicio poezie, fiindcă în clasă erau treizeci de elevi, iar opera tânărului poet era alcătuită doar din douăzeci și opt de poezii...

Apoi, ajuns poet sadea, ai spus că poezia este foamea de nebulă. M-am gândit atunci la Esenin, care se întreba: Ce mă face poet? Și răspundea: Faptul că am Patrie. Eu am Reazanul meu! Ca și el, tu ai fi putut zice: Eu am Colonița mea!

Îți amintești, prietene, cum stăteam doi Ioni în jurul unui ulcior cu vin, iar între noi venea deseori umbra unui al treilea Ion, care era Creangă? În discuțiile noastre, dar și în cele scrise de tine, am dedus că ești un povestitor plin de har, un povestitor colosal. Voi, cititorii acestor rânduri, auziți cum zice el? „Se cocea tărâșica, se pârguiau perele. Trosneau dealurile de nuci. Era vreme de ghiftuială”. Acest „trosneau” este un vers parcă ieșit de sub pana lui Homer, un vers de epopee.

Ai fost - și ai rămas! - un bun umorist. Îl auziți ce zicea el? O japoneză s-a îndrăgostit. „Parcă mă fuma când se uita la mine cu ochisorii ei de helge neînțarcată”. Sau. Un oarecare Ipolit „a desflorat-o (pe o Adelă) sub un măceș în floare (romantic! - I.I.). Și ea nu bocea că și-a pierdut fetia, ci mai mult că și-a înghipat bucle cu ghimpi de măceș”.

Știai să apeși pe toate pedalele râsului. Dar Proca scrie pe mai multe strune. În cărțile sale se zbate un dor de „antica mea copilărie, de tinerețea trecută, când tata tot cobora în pivniță după vin de cel bălan. Și eram atât de tineri!”. Alte rânduri deosebit de plastice și dramatice. Iată-l pe fiul îndurerat în fața sicriului cu mama moartă. „Erai tristă, mamă. Parcă ar fi mers toate colhozurile peste fața dumitale”. Aveai geniu amintirii.

Ca și tine, Ioane, simțeam plăcerea de a mă vârî și a descoperi noi conotații ale limbii române. Eu zic că tu ai fost un

mai bun cunoscător al cotloanelor limbii noastre. Mărinimos din fire, ai semnat o recenzie la o carte de a mea așa: „E unul care scrie mai bine?...”. Mulțumesc întârziat și-ți dedic o poezie pe care (îți amintești?) ți-am mai recitat-o odată, acum 20 de ani.

Mic poem despre o mie de plicuri

*M-ați adus pe lume, mamă și tată,
În toamna cea mai întomnată,
La 31 noiembrie, poreclit 1 decembrie,
Ca să-mi puneți pecetea celei mai lungi toamne -
Să reușesc să gust din poezie, din vin și din
Femei-doamne...*

*Voi pleca peste o mie de ani
Iubit de prieteni și urât de dușmani.
Atunci am să mă vâr într-o mie de plicuri
Și-am să pun alături de cei o mie de eu
Câte o frunză de toamnă și câte un curcubeu
Și-am să expediez cele o mie de plicuri
Cu frunze, cu mine și curcubeie
Câmpiilor din Colonița, unor copii necunoscuți,
La câte o femeie*

*Și vouă, mamă și tată, căci vă știu adresa
exactă - în rai,
Acolo Sfântul Petru vă usucă bătăturile
însângerate*

*Cântându-vă la nai...
Un plic va ajunge la cei ce s-au vândut
Și ei vor găsi pretext de acuză
C-am fost român, și nu muncit,
Că n-am renunțat la curcubeu și frunză.
Dar numaidecât, numaidecât, numaidecât
Un plic va ajunge și la stră-stră-strănepoții mei,
Ei mă vor citi tăcut
Și vor pune plicul lângă icoane...
Așteaptă răspuns, străbunele Ioane!*

Ce să-ți mai spun, filosofule de pe dealurile Coloniței? (Fraza nu-mi aparține - I.I.). Ai lăsat urmașilor tăi nu doar o casă și o vie, ci și un nume, pe care ei nu cred să-l uite...

Ion IACHIM

Prin lucrarea în șapte volume „Eminescu și Adevărul Sfintei Scripturi” a teologului-eminescolog Mihail Nicolae-Stanca, avem parte de o adevărată și profundă exegeză literară și creștin-ortodoxă a operei poetului nostru național. În 5000 de pagini, autorul, vreme de 20 de ani, a respirat mireasma creației lui Eminescu și a lui Dumnezeu.

Ce reprezintă, până la urmă, sacrificiul Poetului-Nepereche? PS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, zice că „este o mare de credință și cultură”. Un ocean, zicem noi, pentru că mării i se mai văd tărmurile, dar oceanului - nu. Un ocean de Taine, fiindcă pe cât cunoaștem o taină eminesciană, pe atât aceasta devine și mai mare în timp!

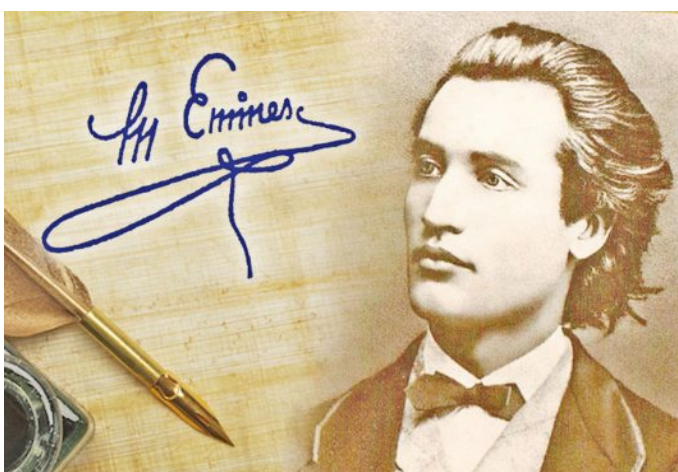
În lucrarea menționată, inginerul împătimit de Eminescu așează, în legătură directă cu Adevărul Sfintei Scripturi, Adevărul Poetului, cu toate tematicile biblice: Lumina, soarele, luna, stelele, lutul, toiașul de fier, varga, arama, argintul, aurul, culorile, apa, izvorul, lacul, marea, oceanul, trecerea Mării Roșii, a Iordanului, Apa Vie a Duhului Sfânt, stânca, inclusiv stânca Hristos, grădina, arborele, pasărea, coliba, corabia și pustiul. Inclusiv pustiul lăuntric, unde se

Adevăratul Eminescu

retrăgea deseori și Mihai Eminescu. În cele șapte volume ale lui Mihail-Nicolae Stanca se simte o trăire permanentizată, poetică, precum o boală, „suferință, tu, dureros de dulce” și de nevindecat.

Stilul domnului Mihail-Nicolae Stanca este unul elevat, metaforic, literar-duhovnicesc, de zile mari. Oferim o mostră, una din nesfârșitele din volumul I: „Cum multe dintre poeziile și poemele lui M. Eminescu mustesc de Rugăciune, putem spune că el a trăit bucuriile duhovnicești, chiar dacă viața și-a petrecut-o printre oameni, în lumea veacului său”.

Autorul exegezei literar-duhovnicesci despre Mihai Eminescu este un altfel de eminescolog. Unic, printre ceilalți. El vine „să șteargă slinul, mușcăciul uitării-n care geme”, de prea demult, latura profund-creștină a creației eminesciene. Mihail-Nicolae Stanca trebuia să vină și a venit! Când a

îngăduit Dumnezeu, nu când au dorit oamenii sau vreun for academic. A venit și a zis că „Viața mistică a lui Mihai Eminescu este constituită din trei etape: 1. Descoperirea lui Dumnezeu în trăirea Sfintei Evanghelii, care e „Duh și Viață”; 2. Extazele sau rugăciunea contemplată, adică rugăciunea minții, coborâtă în inimă; 3. Teofaniile sau vederea directă a lui Dumnezeu.

Care eminescolog a mai spus ori a mai scris așa ceva? Exegeza acestuia se scaldă în exemple concludente din creațiile Sfinților de

origine română și nu numai, precum ar fi Arsenie Boca, Augustin, Ioan Botezătorul, Ioan Scărarul, Ioan Gură de Aur, Dumitru Stăniloaie, Efrem cel Nou, Isaac Sirul, Grigore Sinaitul și alții, dar face referire și la personalități culturale ale epocii și la acele contemporane nouă.

Mihail-Nicolae Stanca îl apără pe Poet, ca pe propriul său suflet. Fără de care n-ar trăi. În capitolul intitulat „Cuvântul - vibrația prin vocale și consoane”, din volumul II, el scrie: „Eminescu a suferit durerile nașterii Omului Cel Nou pentru toți semenii săi și s-a nevoit ca Hristos să ia chip, nu doar în el, ci în câți mai mulți dintre contemporanii cu frică de Dumnezeu și cu dor de mântuire. O concluzie firească, ce se impune în această situație excepțională, care ne dovedește că Eminescu s-a aflat sub un Acoperământ real de grație divină, este aceea că opera eminesciană, mai ales aceea care

cade sub incidența revelației divine, nu poate fi înțeleasă decât de către aceia care îl însoțesc pe Poet în tot periplul său inițiat, pe parcursul întregului său urcuș duhovnicesc, îmbrăcați în armura adevărului divin”.

Exegeza este absolut delicioasă, pentru un om de tip eminescian, care nu cunoaște definiția integrală a Bisericii noastre strămoșești, dată tot de Eminescu, cel care a scris că ea, Biserica, „este Maica spirituală a neamului românesc, care a născut unitatea limbii și unitatea etnică a poporului”. Să mai spună cineva că Eminescu a fost budist și nu creștin-ortodox? Mihail-Nicolae Stanca aduce nouă ceruri de dovezi în favoarea îndumnezeirii nostru poet național, „prea mare pentru țara lui”, după spusa lui Caragiale, care, la rândul său, prin comparație, se vedea a fi doar „un comediant prea mic pentru tragedia noastră”.

Care tragedie?, mă veți întreba. Pierderea prematură a lui Mihai Eminescu, Poetul prea mare, Uriăș, aș zice, pentru țara lui! Care, cu trecerea timpului, nici nu mai știm dacă a fost și dacă mai este a lui!

Traian VASILCĂU,
cercetător la Centrul
Academic Internațional „Mihai
Eminescu”,
diacon, scriitor

„În poezie nu concurez cu nimeni – mă descopăr pe mine”

Valeria Banu, elevă în clasa a XII-a la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din satul Sudarca, Donduşeni, este o adolescentă harnică și talentată, care reușește să exceleze atât la studii, cât și în activitățile extrașcolare. Ea este membră a Consiliului raional al elevilor, la secția de comunicare, și a obținut de-a lungul timpului numeroase premii la olimpiade și concursuri raionale și naționale.

Poezia nu a fost niciodată despre competiție – nu am scris ca să impresionez, ci ca să înțeleg și să dau sens fragmentelor de gânduri și emoții. Fiecare vers a fost o respirație, o încercare de a prinde în palmă trecerea timpului și frumusețea clipelor care nu mai revin. Premiul arată că vulnerabilitatea mea din versuri a fost simțită de altcineva. În poezie nu concurez cu nimeni – mă descopăr pe mine. Cea mai mare bucurie este că în drumul meu interior am întâlnit, sper, inima altcuiva.

– Ce îți dorești mai mult în prezent?

– Mă bucur de succesele mele și cred în viitorul patriei. Vreau să continui să scriu, să transmit emoții și să mă regăsesc în tot ceea ce iubesc.”

Valeria mărturisește cu convingere: „Eu visez în limba română” – arătând astfel dragostea sa pentru limba maternă și pentru țara sa, Moldova, lucru pe care l-a demonstrat în cadrul concursului internațional cu genericul: „Tu în ce limbă visezi?”, unde a obținut Premiul Special! Îi urăm succese mari pe drumul pasiunilor și visurilor sale.

Pentru conformitate,
Elvira ȚĂGANAȘ-PÂNTEA

Printre realizările recente, Valeria a fost distinsă cu Diploma de gradul II la Marea Dictare Națională, ediția a III-a, din 31 august 2025, și cu Medalia de aur la Concursul republican „Și nu e om să nu fi scris o poezie...”, coordonat de scriitoarea Zinaida Izbaș.

La Olimpiada raională de limba și literatura română, Valeria s-a clasat pe primul loc, prezentând lucrarea „Pași care vorbesc: dansul ca limbă a inimii”, un podcast despre dansurile populare sârba, hora și dansul romilor. Profesoara coordonatoare, Raisa Botnari, i-a oferit ghidare și sprijin profesionist.

Eleva a dat dovadă de cunoștințe lingvistice solide, creativitate și expresivitate în limba franceză, obținând locul I la etapa raională a Concursului Republican „A Chance, Une Chance, Eine Chance”, ediția a V-a. Am rugat-o pe Valeria să ne împărtășească câteva gânduri despre pasiunea sa pentru poezie:

– Ce ai prezentat pentru concursul de poezie?

– Am participat online, trimițând până la data de 20 octombrie trei poezii, conform cerințelor concursului.

– Fiecare concurent și-a trimis propriile versuri?

– Da. Dacă nu greșesc, juriul a primit peste 100 de poezii.

– De când scrii poezie?

– Scriu de când aveam 8 ani, dar primul concurs a fost la 12 ani. Am publicat poezii și în ziare.

– Ce a însemnat pentru tine această victorie?

– A câștiga concursul „Și nu e om să nu fi scris o poezie” nu este doar o realizare. Este o confirmare că emoțiile pe care le-am pus în cuvinte au ajuns la cineva.

Un Concurs național cu mai multe premii pentru tineret a fost lansat oficial

Ministerul Educației și Cercetării a anunțat lansarea ediției 2025 a concursului care recompensează performanța, implicarea civică și contribuțiile semnificative la dezvoltarea sectorului de tineret din Republica Moldova. Inițiativa se adresează tinerilor activi, profesioniștilor din domeniu, organizațiilor și structurilor reprezentative care s-au remarcat prin rezultate relevante în comunitate.

Competiția din acest an cuprinde zece categorii, vizând specialiștii de tineret din administrația publică locală, centrele și organizațiile de tineret, consiliile elevilor și ale tinerilor, structurile studențești, precum și voluntarii cu activitate exemplară. Fiecare categorie este însoțită de un premiu în valoare de 35.000 de lei, drept recunoaștere a contribuțiilor aduse societății.

Dosarele pot fi depuse până la 8 decembrie 2025, ora 23:59. Procedura de aplicare, criteriile de eligibilitate și documentele necesare sunt disponibile pe platforma oficială a Ministerului Educației și Cercetării. Concursul reflectă angajamentul autorităților de a susține leadershipul tinerilor, participarea civică și inițiativele cu impact social, consolidând rolul generației tinere în dezvoltarea țării.

„Micul caligraf” readuce frumusețea scrisului de mână la Liceul „Orizont” din Bălți

La Liceul Teoretic „Orizont”, filiala Bălți, scrisul de mână a devenit din nou vedetă. În perioada 17–21 noiembrie curent, Catedra „Învățământul Primar” a organizat concursul „Micul caligraf – arta scrisului frumos”, un eveniment dedicat redescoperirii eleganței literelor așternute cu grijă pe hârtie.

Într-un timp în care tastatura domină comunicarea, elevii au avut ocazia să revină la farmecul scrisului caligrafic. Cu răbdare, atenție și multă migală, participanții au transformat fiecare linie într-un gest artistic, iar fiecare buclă într-o expresie a armoniei vizuale. Pentru copii, concursul a fost mai mult decât

o probă de dexteritate: a devenit o adevărată lecție despre concentrare, disciplină și frumos. „Caligrafia este un fel de muzică, nu pentru urechi, ci pentru ochi”, spunea V. Lazurski, iar această idee s-a reflectat perfect în creațiile micilor participanți, care au dat viață cuvintelor prin forme clare și elegante.

Organizatorii și-au exprimat recunoștința față de cadrele didactice care continuă să cultive scrisul atent și îngrijit, dar și față de părinții care îi încurajează pe copii să prețuiască arta literelor. Concursul „Micul caligraf” a demonstrat încă o dată că scrisul

de mână rămâne o punte între tradiție și creativitate, iar în mâinile copiilor, fiecare literă devine o mică operă de artă.

Svetlana CUCOȘ,
învățător, Liceul Teoretic
„Orizont”, Bălți

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 2555.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ŞEF ► Oxana Paraşciuc

REDACTOR PRINCIPAL ► Iulian Bogatu

REPORTER ► Silvia Țurcan

CORECTOR ► Elvira Țăganaș-Pântea

MACHETATOR ► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>